

Navzájem si nezávidíme

Úvod

Máme dnes již pátou neděli, při které je před námi kázání vycházející z jednoho jediného slova: „Navzájem“, popř. v jeho velmi blízkých obdobách jako „vespolek“ či „jeden druhému“.

Dnes to však bude trochu jiné - dnes to bude o negativních příkazech. Dosud jsme se věnovali všemu, co si máme navzájem poskytovat - a týkalo se to vzájemného učení, služby a vyznávání hříchů. A k dalším formám vzájemné podpory a služby se ještě dostaneme.

Na řadě však máme dva negativní příkazy - tedy, co si nemáme navzájem poskytovat. U prvního se zastavíme jen krátce, ten druhý si rozebereme obšírněji.

Římanům 14:13

Nesudíme se navzájem, nebo nesudíme jeden druhého. Kdosi poznamenal, že snad každý člověk má v sobě zakořeněný aspoň maličký zárodek soudce. Ten se pak dostává ke slovu, když sledujeme jednání nebo slova druhých, a to nám přijde nějak nespravedlivé. A to jednak v jakémkoliv ohledu a jednak podle ryze našich vlastních kritérií na spravedlnost.

„Ten tatínek by si měl s dětmi více hrát! Jeho manželka by na něho měla být vlídnější! Ta babička by neměla těm dětem všechno dovolit! ...“

A spousta dalších. A Pavel k tomu říká ne; tohle do křesťanského sboru nepatří! Jedním z důvodů, že naše kritéria jsou právě naše kritéria posuzování.

Zatímco jakýkoliv soudce - profesionál musí posuzovat a rozhodovat ne podle vlastních, ale podle obecně daných a schválených kritérií. Soudce nemůže posuzovat jednání druhých lidí podle toho, jak se jemu líbí, nebo jak se zrovna vyspal. On je ke své práci kvalifikován, a je také zavázán držet platných norem, které mu připravili jiní.

Proto se vyvarujme vstupovat do rolí soudce. A potom také proto, že je to narušení vztahů a vazeb v církvi jako rodině. Cokoliv takové staví bariéry a překážky mezi nás jako bratry a sestry.

A podobný důsledek pak může mít i ten druhý negativní příkaz, u kterého se zdržíme o něco déle. Jeho podstatou je nezávidět si navzájem.

Galatským 5:26

I když je ten verš bohatší, chtěl bych se zaměřit především na jeho závěr, tedy právě na výzvu, abychom si navzájem nezáviděli. Mám za to, že je to výzva, kterou je dobré slyšet - mj. i proto, že objektivně přibývá důvodů, které mohou být zdrojem závidění.

Oblast majetku

Asi první oblast, která nás napadne, jsou peníze, příjem a s nimi související majetek. Někteří z nás ještě pamatujeme dobu, kdy rozdíly v příjmech byly úplně minimální.

Vzpomínám si, že ještě na vojně v roce 1992 se nám jeden asi 50-tiletý podplukovník chlubil výší svého platu - to aby nás nalákal do svých řad - jenže já jsem v té době měl jako začínající výpravčí úplně stejně. Byť pravda - pomohl tomu třisměnný provoz.

Jenže už tehdy a v dalších letech se začínali rozevírat nůžky mezi nejvyššími a nejnižšími příjmy.

Do té doby bydlela většina lidí v panelákovém bytě s více méně stejnou kuchyňskou linkou, s téměř stejným vybavením, stejnými věcmi - vždyť jak často slyšíme od generací, které v té době vyrůstaly, výrok typu: „Jé, to jsme měli taky.“

Jenže se mnohé změnilo. Mnozí se pustili do podnikání, odbornost začala být náležitě ohodnocena a je to poznat již na první pohled v podobě míst, kde bydlíme nebo třeba v podobě aut, kterými jezdíme. Počítám, že před 25 lety by na parkovišti stálo 5 škodovek 120, 2 wartburgy a 1 žigulík. Ostatní by přišli pěšky...

Časy se mění a s nimi i tlak na každého člověka, aby se vypořádal s otázkou a výzvou: jak se postavím k tomu, když vidím, že můj soused nebo kamarád má lepší, větší a novější dům s moderním vybavením; jak se postavím tomu, že rok co rok jezdí novým autem, zatímco pro mne je každá návštěva autoservisu náparem na nervovou soustavu, kolik mne to bude stát.

Jsou to reálné výzvy, se kterými se člověk musí vyrovnat.

Jenže to je jen jedna oblast. A je řada dalších, ve kterých člověk musí bojovat s pokušením někomu něco závidět.

Oblast schopností

Můžeme se dostávat do pokušení závidět druhému jeho schopnosti - ve sportu - někdo je lepší v ping-pongu, než jsem já - dokážu to přenést přes srdce? ...

Nebo když někdo hraje na klavír lépe než já - i když poctivě cvičím, co můžu, pořád zaostávám - dokážu se s tímto poznáním vyrovnat? ...

Oblast církevní

Ovšem i v naší křesťanské sféře nám může závist kazit radost, připravit nás o pokoj, když např. vidím, že druhému se v jeho službě vede lépe než mně. Koneckonců i kazatelé mohou být vystaveni tomuto pokušení, když jeden vidí, že sousední sbor roste a prospívá, zatímco ten jeho spíše skomírá.

Chraň své oči!

Možná jste si všimli, v předcházejících příkladech jsem opakovaně použil slovo „vidím“. Když vidím větší sousedův dům, když vidím schopnějšího hudebníka nebo když vidím početnější službu. Evidentně tedy toto pokušení (a nejen toto) přichází skrze náš zrak.

A tak záleží na tom, jak se díváme na majetek, schopnosti či službu druhých. A pomyslná ochrana očí je i ochranou našeho srdce. To není moje vlastní pozorování; s tím přišel už před mnoha lety Benjamin Franklin, když ve své úvaze o závisti napsal:

„Jsou to naše pohledy na druhé, které nás ničí. Kdyby všichni lidé kromě mě byli slepí, netoužil bych po větším domě nebo novém nábytku.“

Franklin má pravdu, že se můžeme pokusit naše vnitřní touhy - ne vždycky prospěšné - tlumit a krotit.

Vždyť když někomu závidím, tak tím neškodím jemu samotnému. On o tom obvykle ani neví. Škodím tím jen sám, sobě.

Ten, kdo je objektem mé závidivosti, může být úplně v klidu. Tedy pokud ta závist pak nezačne dostávat třeba patologickou podobu nějaké msty nebo čehosi podobného.

Ostatně tak to říká i staré řecké přísloví: „Jako rez ničí železo, tak závist ničí člověka.“

Jak se s tím tedy vyrovnat? Jak obstát v pokušení někomu něco závidět?

Nabízím 3 kroky, 3 možná zdravé reakce. Všechny 3 začínají na „P“ - podle dobrých amerických příkladů☺ Postoj vděčnosti, pohled od věčnosti a protiútok.

Tím prvním dobrým krokem a reakcí může být:

Postoj vděčnosti

Ap. Pavel ve svém životě zažil ekonomicky různorodá období: Zažil chvíle, kdy žil tzv. „z ruky do úst“ - a kdy tedy teoreticky mohl být v pokušení závidět kde komu, kdo měl pravidelně plný stůl.

A zažil také chvíle, kdy se mu dařilo velmi dobře, kdy zakoušel hojnost a kdy sám mohl být objektem závistivých myšlenek, reakcí nebo řečí.

Ale on obstál, a vyznává: „Dovedu trpět nouzi, dovedu mít hojnost. Ve všem a do všeho jsem zasvěcen: být syt i hladov, mít nadbytek i nedostatek.“ (Fil 4:12).

Vlastně podobně na tom byl i Jób, který také majetkově zažil vysoký vrchol a hluboký pád. A říká: „Bůh dal, Bůh vzal, jméno Hospodinovo buď požehnáno!“

Druhým krokem, který nás může osvobodit od závistivých pohledů a vyvést z pokušení je:

Pohled od věčnosti

To si občas připomínáme, a jsem pevně přesvědčen, že takový pohled nám často může ulehčit všelijaká pozemská trápení a zápasy.

Jen se zamysleme nad tím, s čím odejdeme do Božího království? Co si tam s sebou odneseme? Co si poneseme my ... a co ti bohatí, schopní, požehnaní? No, úplně stejně tolik, jako my. Současně přemýšlejme, na čem bude tehdy záležet ze všeho nejvíc?

Třetí krok jsem nazval

Protiútok

ale prosím, nepředstavujme si pod tím nějakou bojovou výpravu s cílem zranit nebo dokonce zničit objekty naší závidivosti. Spíš bych řekl morální protiútok nebo protiútok dobrem.

Příklad: Inspirovat nás může třeba příběh Sira Waltera Scotta. Ten byl svého času považován za nejlepšího spisovatele v celém britském impériu. Nikdo se mu nedokázal vyrovnat. Získával různá ocenění, a ještě před svými 50-tinami byl uveden do šlechtického stavu a právem nosit titul Sir.

Pak se však na scéně objevil Lord Gordon Byron a jeho dílo si velmi rychle získalo jak uznání, tak mnoho nadšených čtenářů. Mohla to být příležitost, kdy by Walter Scott začal žárlit.

Tu mohl ještě podtrhnout anonymní článek, který záhy vyšel v londýnských novinách, ve kterém byla vyzdvihována kvalita Byronovy poezie. Psalo se tam také, že vedle tohoto brilantního díla básnického génia upadá sláva Waltera Scotta, který už nemůže být považován za nejznámějšího britského spisovatele.

Časem vyšlo najevo, že autorem tohoto článku ... nebyl nikdo jiný, než sám Walter Scott.

Nezáviděl svému mladšímu úspěšnému kolegovi a konkurentovi, ale byl ochotný připustit jeho schopnosti a veřejně je povýšit nad své vlastní. ... A to myslím, nebyl ani křesťan.

Závěr

Závist nepatří do zdravého křesťanského společenství, nemá mít místo tam, kde si Boží děti navzájem poskytují dobrou službu, kde se navzájem povzbuzují dobrým slovem a potěšují zájmem a blízkostí.

Našli bychom v Bibli i další místa a verše, ve kterých je závist zařazena mezi skutky staré lidské přirozenosti - jako opak ovoce Ducha. Verše, ve kterých nás NZ autoři varují, abychom závisti nedopřáli žádné místo a naopak se jí vyvarovali, protože může mít devastující účinky. Třeba Jakub říká: „Vždyť kde je závist a svárliivost, tam je zmatek a kdejaká špatnost.“ (Jk 3:16)

Příklad: Na závěr ještě z vyprávění baptistického kazatele F. B. Meyera. I když vám to jméno asi moc neřekne, tak pravděpodobně nebyl bezvýznamným, protože je o něm článek na Wikipedii☺ ale to třeba i proto, že mj. napsal přes 40 knih.

Tedy tento kazatel Meyer sloužil na menším sboru v Massachusetts, a řada lidí z okolí chodívala na bohoslužby do jeho sboru. Potom však do stejné oblasti přišel skvělý učitel Bible Campbell Morgan a lidé začali stále více vyhledávat jeho úchvatné výklady a živá kázání. Meyer vyznával, že měl sklony k závisti. Nicméně nakonec napsal: „Jediný způsob, jak mohu potlačit své negativní emoce, je modlit se každý den za Morganovu službu, což ostatně také dělám.“

A tak, jako Boží přátelé, nedopřejme Božímu nepříteli otevřený prostor pro jeho rozkladnou činnost uvnitř církve, ať už skrze souzení nebo skrze závist. Nechme se vést Duchem svatým a dopřejme růst jeho ovoce v našich životech.